

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARININ ÖĞRETİME KATKISI HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aytekin KARBAYAZ¹
Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĐLU²

ÖZET

Son zamanlarda öğrenci merkezli yaklaşımlar önemini iyiden iyiye hissettirmektedir. Bu sayede öğrencilerin bilgiyi ilk elden alıp deneyimledikleri ve yapılandırdıkları durumlar ortaya çıkmaktadır. Eğitimciler bu durumların gerçekleşmesi için, öğrencilerin yaşarken öğrenecekleri, öğrenirken eğlenecekleri etkinlikleri yapabilecekleri ortamları aramıştır. Bu etkinliklerin gerçekleştirileceği yerlerden biri de okul dışı öğrenme ortamlarıdır. Bu çalışmanın amacı; sınıfını okul dışı öğrenme ortamına götüren sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının öğretime katkısı ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Çalışma nitel araştırma yaklaşımı kapsamında fenomenoloji yöntemi kullanılarak sınıfını en az bir defa okul dışı öğrenme ortamına götüren sekiz sınıf öğretmeni ile 2019-2020 öğretim döneminde yürütülmüŐtür. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bulgulardan; öğretmenlerin yaparak, yaşayarak ve görerek öğrenme ile soyut konuların somutlaştırıldığı görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Okul dışı öğrenme ortamları, sınıf öğretmeni, öğretim etkinlikleri, öğretmen görüşleri

AN INVESTIGATION ON CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON THE CONTRIBUTION OF OUT-OF-SCHOOL LEARNING ENVIRONMENTS TO TEACHING

ABSTRACT

Recently, student-centered approaches have made their importance felt more and more. In this way, situations arise in which students receive the information firsthand, experience and construct it. To realize these situations, educators looked for environments where students could learn while living and have fun while learning. One of the places where these activities will take place is out-of-school learning environments. The aim of this study is to determine the opinions of classroom teachers who take the classroom to the out-of-school learning environment about the contribution of out-of-school learning environments to teaching. The study was conducted in the 2019-2020 academic year with eight classroom teachers who took their class to the out-of-school learning environment at least once using the phenomenology method within the scope of qualitative research approach. Semi-structured interview form was used as data collection tool. From the data, it was concluded that the teachers believed abstract subjects were concretized with learning by doing, experiencing, and seeing.

Key words: Out-of-School learning environments, classroom teacher, teaching activities, teacher opinions

¹ Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi, aytekinarbeyaz@gmail.com

² Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, orseka@yahoo.com

Giriş

Ülkeler 21. yüzyılın küreselleşen dünyasında bilim ve teknoloji alanındaki değişim ve gelişim çerçevesinde kendilerini bir yarış içerisinde bulmaktadır. Öğrencilerin dijital çağda yetiştikleri düşünüldüğünde, bu yarış sadece teknolojik alanda değil neredeyse tüm alanlarda kendini göstermektedir. Eğitim de bu duruma paralel olarak sürekli kendisini yenileme mecburiyetindedir. Bilgi ile eğitim ve teknolojilerinin ilerlemesi, bireylerin beklentilerine cevap verebilecek yeni eğitim sistemlerinin olmasına bağlıdır (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011). Teknoloji alanındaki gelişmelerde bilginin rolü büyüktür. Bilginin gelişmesi, becerilerin kazandırılması kaliteli eğitim sistemi ile gerçekleşmektedir. Eğitim ise; davranış değiştirme ve meydana getirme hedefli etkinliklerdir. Geleneksel eğitim sisteminin hâkim olduğu bir yerde yaratıcı düşünen, 21. yüzyıl becerilerine sahip bireylerin olması düşük olasılıktadır. 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenciyi sınıf içerisinde pasif tutan ezberci anlayışa dayalı geleneksel eğitim sisteminden öğrenciye merkeze koyan, ilk elden kendi deneyimlerini kullanarak bilgiyi yapılandıran yapısalcı anlayışa geçiş olmuştur (Karadağ, Deniz, Korkmaz ve Deniz, 2008).

Ülkemizde 2004 yılından itibaren eğitim felsefesinde değişime gidilmiş ve öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmaya konulmuştur. Bu yöntem ve teknikler ile öğrenci yeni kazandığı bilgiyi önceki bilgileri ile anlamaya çalışıp zihninde yapılandırmaktadır (Çepni ve Ormancı, 2018). Bu nedenle bireysel farklılıkları önemseyen, öğrencinin aktif katılımını sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerinin işe koşulması gerekmektedir. Öğrencilerin deneyimleri, öğrenme stilleri birbirinden farklıdır ve bu nedenle öğrenciler bir durum ya da problemle karşı karşıya kaldıklarında farklı düşünüp o probleme farklı çözüm getirebilmektedir (Özgen ve Alkan, 2014). Bu bağlamda bireysel farklılıklara gözetken, öğrencilerin uygulama yapmasına izin veren öğretim metotlarının ya da uygulamaların seçilmesi öğrenci açısından önemli olarak görülür. Bu uygulamalardan biri de okul dışı öğrenme ortamlarıdır. Okul dışı öğrenme dört duvarın dışında yapılan öğretim etkinliklerini içermekte ve bu ortamlar sayesinde gerçekleştirilen öğrenme, farklı boyutlarda öğrenme stillerini destekleyen kapsamlı bir uygulama ve araştırma yapma imkânı veren yapıda olmaktadır (Şen, 2019). Öğrencinin aktif olarak katıldığı, günlük yaşamla ilişki kurduğu deneyimlerin varlığı öğrenci açısından etkili öğrenmenin kaynağı olarak görülmektedir (Genç, Albayrak ve Söğüt, 2019). Burada asıl olan okulda yapılan öğretim olmakla beraber okul dışında yapılan öğrenme faaliyetleri sınıfta gerçekleştirilen uygulamaların tamamlayıcısıdır. Bu nedenle okul dışı ortamlarda yapılan faaliyetler ders

kazanımları doğrultusunda sınıfta gerçekleştirilen öğretimin tamamlayıcısı olacak şekilde planlanması gerekir. Okul dışı uygulamaların temel prensibi okulda işlenecek olan bir konunun informal ortamda gerçekleştirilmesidir (Şen, 2019). Etkinliğin informal ortamlarda gerçekleştirilmesine karşın uygulamanın planlı-programlı olması gerekmektedir. Ayrıca öğrenci bu ortamlarda yapılan gezilerden heyecanlanmakta ve mutlu olmaktadır. Bilim merkezlerine yapılan gezilerde öğrencilerde ilgi, heves, merak hissi uyandırmakta ve bu geleneksel yaklaşımda ihmal edilmektedir (Eshach, 2007).

Okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirildiğinde öğrenmenin etkili olması kaçınılmazdır. Bu etkiyi sadece akademik anlamda görmek haksızlıktır. Öğrenci okul dışı ortamlarında yeni deneyimler elde etmekte, farklı bir ortamın varlığından dolayı mutlu olmakta ve sevinmektedir. Dewey yetenek ile fikirlerin gelişmesinde deneyimlerin büyük katkısının olduğunu ifade etmiş ve bunun da eğitimin bir yolu olduğunu ileri sürmüştür (Pugh ve Bergin, 2005).

Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Okul dışı öğrenme ortamları öğrenmenin etkili gerçekleşmesi adına önemlidir. Bu nedenle bu ortamların tespit edilmesi zaruridir. Öğrencilerin deneyim kazanacağı okul dışı öğrenme ortamlarına; bilim merkezleri, müzeler, planetaryumlar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, akvaryum, sanayi tesisleri, milli parklar ve göletler örnek olarak verilebilir (Kubat, 2018). Ayrıca, okul dışı öğrenme ortamlarına okul bahçesi, mahalle, hastane ve parklar vb. örnek gösterilebilir (Şen, 2019). Aşağıda bazı okul dışı ortamlara yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Müzeler; bir toplumun kültürel varlığını ve topluma ait eserlerini koruyarak geçmiş ile gelecek kuşak arasında bir bağ kurmaktadır (Ata, 2015). Müzelerin amaçlarına göre sanat, modern sanat, arkeoloji ve tarih, etnografya ve folklor, doğa bilimleri, bilim ve teknoloji, bölge, ihtisas ve üniversite müzeleri gibi türleri bulunmaktadır. Müzeler gezilip-ziyaret edilmesinin dışında eğitim-öğretim amaçlı da kullanılmaktadır. Öğrenciler müzelerde bulunan objeleri görerek bazılarını dokunabilmekte, öğrenirken eğlenmektedir (Şen, 2019). Eğitim öğretim amaçlı müze ziyaretleri için gezi öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gereken birtakım hususlar bulunmaktadır. Bunlar; Gezi öncesi: öğrencilere gidilecek yer ile ilgili tanıtım broşürü hazırlanıp orada nelere dikkat edileceği ile ilgili bir tanıtım yapılmalıdır. Öncelikle aile ve gidilecek kurumdan gezi ile ilgili gerekli izinlerin alınması gereklidir. Gidilecek yerde gün aşırı kalınacaksa konaklanacak yer ve yemek yenecek lokantalar, ulaşım

araçları ayarlanmalıdır. Mümkünse gidilecek yere gezi öncesinde bir ziyaret yapıp gezi ile ilgili randevu alınmalı ve rehber personel ayarlanmalıdır. Gezi esnası: Gezide öğrencilerin kontrolü için gerektiğinde ailelerden yardım alınmalı ve bir fotoğrafçı ayarlanmalıdır. Öğrencilere çevreyi keşfetmeleri için serbestçe dolaşabilecekleri bir süre verilmelidir. Öğrencilere çalışma yaprakları verilerek gezi anında bu yaprakları doldurmaları sağlanmalıdır. Gezi sonrası: Gezi sonrasında öğrencilerin gezi fotoğraflarından yararlanılarak bir sergi düzenlenebilir. Gezi sonrasında bir başarı testi, kavram haritası, zihin haritası vb. yaptırılabilir.

Bilim Merkezleri; bilimin temel ilkelerini ziyaretçilere göstermek ve onları eğlendirmek için yapılmış, bilim ile toplum arasında bir köprü kuran önemli yerlerdir. Bilim merkezlerinin amacı gelen ziyaretçilere bilimi sunmak, bilimi onlara daha anlaşılır hale getirmektir. Ziyaretçiler bu yerleri gezerken objelere dokunmakta çeşitli denemeler yapmakta, böylece incelenen obje daha anlaşılır hale gelmektedir. Bilim merkezleri bireyde merak uyandırarak bilimsel bilginin kazanılmasında ve bilimsel düşünce sisteminin geliştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Öğrencinin okulda öğrendiği bilgiyi bilim merkezlerinde tatbik ederek daha istekli ve etkili öğrenme gerçekleşmekte bu da bilginin kalıcılığını sağlamaktadır (Bozdoğan, 2019).

Gökevlere; ya da diğer ismiyle Planetaryumlar, bilinen bütün gök nesnelere ve olaylarının özel projektörler yardımıyla bir kubbeye yansıtılarak eğitim amaçlı kullanılan yapılardır. Özellikle gökyüzü olayları gibi soyut bir konunun bu yapılar sayesinde daha anlaşılır hale gelmesi önemli olup, öğrenciler kubbeli bir tavana yansıtılan görüntülerle yüz yüze gelerek konuyu daha iyi kavrayabilmektedir. Gökevlerine çeşitli geziler gerçekleştirebilir, gezinin amacına ulaşması için öğretmenin gökevine gezi öncesi bizzat giderek öğretilmesi planlanan konuyla ilgili gerekli bilgileri edinmesi gibi ciddi bir ön hazırlık yapması önemlidir (Şentürk, 2019).

Hayvanat Bahçeleri; içerisinde çeşitli türde hayvanların bulunduğu ve insanların çevresinde kolaylıkla göremeyeceği farklı bölgelerden getirilen hayvanların izlenmesi açısından büyük öneme sahip olup, hayvanların yaşam alanı ile ilgili bilgi vermek, vahşi hayatı incelemek, çeşitli hayvan türlerini sergilemek ve rekreasyon amacıyla kurulmuşlardır (Shettel-Neuber, 1988). Buralara sınıfça düzenlenecek eğitim gezileri sayesinde öğrenciler görerek, duyarak belki de bazı hayvanlara dokunarak kalıcı bir öğrenme gerçekleşecektir. Eğitim öğretim amaçlı müze ziyaretleri için gezi öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gereken birtakım hususlar bulunmaktadır. Bunlar; Gezi öncesi, öğrencilere gidilecek yerle

İlgili bir tanıtım yapılması, araç, izin, güvenlik önlemleri, rehber, yiyecek-içecek vb. hazırlıkların tamamlanması gerekmektedir. Gezi esnasında, öğrencilere hayvanat bahçesinin krokisi anlatılmalı, gezinin anlamlı gerçekleşmesi için hazırlanan çalışma yaprakları dağıtılmalı ve bahçede uyulması gereken kurallar belirtilmelidir. Öğrencilere kısa bir süre çevreyi keşfetmeleri için serbest dolaşma imkânı da verilmelidir. Gezi sonrasında sınıfta bir başarı testi, kompozisyon veya konuyla ilgili bir resim yaptırılabilir (Türkmen, 2019).

Milli Parklar; biyolojik çeşitliliğin korunduğu, yaygınlaştırılmasının sağlandığı yerlerdir. Özellikle kentleşme ve sanayileşmenin artması ile canlıların yaşam alanları giderek azalmıştır. Bu durum canlıların yaşam faaliyetlerini devam ettirmelerine bir tehlike oluşturmaktadır. Milli parklar sayesinde canlı çeşitliliği korunmakta ve yaşam döngüsü sürdürülebilmektedir. Bu parklardan eğitim amacıyla da yararlanılmaktadır. Sınıf olarak bu yerlere düzenlenecek geziler ile öğrenciler canlıları yaşam alanlarında görececek, dokunacak, hissedecek, koklayacak, gezerken eğlenecek ve böylece kalıcı öğrenme sağlanacaktır. Ayrıca bu parklarla çevre eğitimi verme şansı sağlanmakta ve bu sayede öğrencilerde çevreyi koruma bilinci gelişebilmektedir (Ertaş-Kılıç, 2019).

Botanik Bahçeleri; kent peyzajının en önemli yeşil alanları olup bitkilerin belirli sınıflandırmalarla sergilendiği ve bireylere yeşillik sevgisinin kazandırıldığı ve kentin silüetine doğal bir hava katan ortamlardır. Bu bağlamda, botanik bahçeleri hem estetik peyzaj olarak birer koleksiyon hem de bir üniversiteler vb. kuruluşlar için çalışma alanlarına yönelik bilimsel araştırma alanlarıdır. Botanik bahçelerine sınıfça yapılacak gezi ile öğrenciler çoklu duyu organları ile farklı yörelere ait bitki ve bitki çeşitleri hakkında bilgiler öğrenecek ve öğrenirken de zevk alacaktır (Köseoğlu ve Mercan, 2019).

Yukarıda bahsedilen ortamların dışında, bilim kafeler, akvaryumlar, doğa okulları, spor merkezleri, sağlık kuruluşları, sanat galerileri, sanayi kurum ve kuruluşları da önemli görülen okul dışı öğrenme ortamları arasında yer almaktadır.

Okul Dışı Öğretime Yönelik Araştırmalar

İlgili literatürde okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetleri üzerine çeşitli araştırmalar mevcut olup günümüze yakın tarihli olanlar kronolojik sıraya göre aşağıda sunulmuştur.

Bozdoğan (2008) Feza Gürsoy Bilim Merkezi konulu gerçekleştirdiği çalışmada, okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen öğretimin öğrencilerin öğrenme isteğini arttırdığı, dışarda yapılan etkinliklerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesinin daha iyi olduğu,

öğrencilerin ilgisini çektiği, motivasyonlarını arttırdığı ancak; okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan uygulamalarda kontrolü sağlamanın güç olduğu bunun da güvenlik kaygılarını körüklediğini ifade etmiştir.

Bakioğlu ve Karamustafaoğlu (2014) fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan kazanımların okul dışı ortamlarla ilişkilendirilmesinin sağlanması ve 7. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi kapsamında öğrendikleri boşaltım sistemi konusu doğrultusunda bir diyaliz merkezine gerçekleştirilen teknik gezi ile ilgili öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin ortaya koymayı amaçlanmışlardır. Çalışma sonunda okul dışı ortamlarda gerçekleştirilen faaliyetlerin öğrencilerin eğlenerek öğrenme sağladığını algıladıkları ve organ bağışi konusunda farkındalıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ay, Anagün ve Demir (2015) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını tanıdığı, okul dışı öğrenme ortamlarında öğrencilere büyük sorumluluk düştüğü, öğrenciler uygulamaya aktif olarak katıldığı, bu uygulamanın yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde gerçekleştiği, etkinliklerin öğrenciyi güdülediğini ortaya koymuşlardır.

Sarıoğlan ve Küçüközer (2017) araştırmalarında, çok sayıda öğretmen adayının okul dışında ders çalıştıkları yerleri okul dışı öğrenme ortamları olarak gördüğünü, okul dışında gerçekleştirilen öğretimin öğrenme isteklerini arttırdığını, okul dışında yapılan etkinliklerin günlük yaşamla daha iyi ilişkilendirebildiklerini ve motivasyonlarını yükselttiğini belirttiklerini raporlamışlardır.

Kubat (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin en çok okul dışı öğrenme ortamı olarak bilim merkezleri ve müzeleri ifade ettiği, öğrencilerin yaparak yaşayarak problemlerin üstesinden geldiği, bilim merkezleri ve müzelerde eleştirel ve yaratıcı düşünmenin gerçekleştiği, ilgi ve motivasyonu arttırdığı ama bunun yanı sıra bürokratik işlemlerin yoruculuğu, güvenlik problemlerinin varlığı istenmeyen durumlar olarak görüldüğünü ifade etmiştir.

Sontay ve Karamustafaoğlu (2018) yaptıkları araştırmada okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin bilimin doğasına anlamalarına ve bilimsel bilgilerine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Genç, Albayrak ve Söğüt (2019) öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliklerinin 21. yüzyıl becerilerini kazandırdığı, öğrencilerin derse karşı ilgilerini arttırdığı, bilgiyi alırken birden fazla duygu organının işe koşulduğu, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağladığı, etkin ve

kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirdiği ama; bunları gerçekleştirirken öğrencilerin kontrolünün sağlanmasının güç olduğunu yaptıkları çalışmada ileri sürmüşlerdir.

Öner ve Öztürk (2019) gerçekleştirdikleri çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarına yapılan gezide öğrencilerin yeni düşüncelere yöneldiğini, yaparak yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiğini ve teknolojiye karşı heveslerini arttırdığını tespit etmiştir.

Harvey ve ark. (2020) hazırladıkları biyoçeşitlilik programına 8-11 yaşları arasındaki 459 öğrenci katılmış ve bu öğrencilerin doğa ile ilgisinin uzun vadede ruh hallerinde sürdürülebilir iyileşmeler sağlayıp sağlamayacağını keşfetmeye çalışmışlardır. Çalışma sonunda bir akademik yıl boyunca sürdürülen program ile çocukların ruh halinde önemli olumlu gelişmeler sağlandığı ortaya çıkarılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; sınıfını okul dışı öğrenme ortamlarına götüren sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının öğretime katkısı ile ilgili görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Önemi

Günümüzde öğrencilere problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, iletişim kurma gibi becerilerin kazandırılmasına özen gösterilmektedir. Bu becerilerin öğrencilerin pasif olduğu bir öğrenme yaklaşımı ile kazandırılmasının artık güç olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin yaparak yaşayarak belirtilen becerileri ilk elden kendilerinin keşfetmesi çağdaş eğitim anlayışının bir sonucudur. Öğrenciler için sınıfta gerçekleştirilen eğitim artık tek başına yeterli gelmemekte ayrıca; informal öğrenme aktiviteleri ile desteklenmesi gerekmektedir (Kıyıcı ve Topaloğlu, 2016). Sınıf dışında gerçekleştirilen öğrenme aktiviteleri öğrencilerin konuyu derinden öğrenmesini sağlayarak daha kalıcı olmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) 08.02.2019 tarihli “Okul Dışı Öğrenme Ortamları” ile ilgili yazısında 2023 Vizyonu’nda yer alan “Yenilikçi Uygulamalara İmkân Sağlanacak” alt başlığı çerçevesinde her ilde okul dışı öğrenme ortamlarının tespit edilerek bir kılavuz şeklinde yayınlanması istenmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere MEB sınıf içerisinde gerçekleştirilen öğrenmenin okul dışı öğrenmeyle desteklenmesini önemsemektedir. Ek olarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) 2018 yılından itibaren bazı lisans programlarına “Müze Eğitimi, Okul Dışı Öğrenme Ortamları” Meslek Bilgisi Seçmeli Dersler içerisinde yer almış; Fen Bilgisi Öğretmenliği Lisans Programında ise “Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları” zorunlu ders olmuştur (Şen, 2019). Bu nedenle yapılan bu çalışma ile okul dışı

öğrenme ortamlarının öğretime katkısı ile ilgili sınıf öğretmenlerin düşüncelerinin diğer öğretmen ve araştırmacılara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Problem ve Alt Problemleri

Araştırmanın temel problemi; sınıfını okul dışı öğrenme ortamlarına götüren sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının öğretime katkısı ile ilgili görüşleri nelerdir? şeklinde belirlenmiş olup araştırmada aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamı konusunda mevcut görüşleri nelerdir?

2. Sınıf öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamında öğretim uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?

3. Sınıf öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamındaki öğretime yönelik duygu, düşünce ve bakış açıları nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı içerisinde bulunan fenomenoloji yöntemi kullanılmıştır. Fenomenoloji farkında olduğumuz ama ayrıntılı olarak bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara yoğunlaşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 69). Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin dersini yürüttükleri sınıflardan herhangi birini herhangi bir okul dışı öğrenme ortamına en az bir kere götüren öğretmenlerin bu ortamların öğretime olan katkısı ile ilgili görüşlerine başvurulmuş ve konuya ilişkin düşünceleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Örneklem

Bu çalışmada katılımcılar; amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde bulunan kartopu örnekleme seçme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda genelleme yapmak yerine bütüncül bir resim oluşturmak amaçlandığından bu araştırma yaklaşımı için en uygun olan metod amaçlı örnekleme yöntemidir (Özmen ve Karamustafaoğlu, 2019). Kartopu örnekleme yönteminde amaç zengin bilgi verebilecek bireylerin ya da durumların tespit edilip arkasından bu özelliklere sahip bireyin bulunması ve sonrasında ona “Bu konuyla ilgili kimle görüşmemi tavsiye edersiniz?” sorusu sorularak katılımcıların tespit edilmesi işlemidir. İlk olarak tanıdık sınıf öğretmenlerine “Sınıfını okul dışı ortamlara geziye götüren bir sınıf öğretmeni tanıdığınız var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmacılar bu özelliği taşıyan öğretmenlerle görüşmüştür. Daha sonra bu öğretmenlerin tanıdığı ve sınıfını okul dışı

öğrenme ortamlarına götüren öğretmenlere ulaşılarak toplamda sekiz katılımcı sınıf öğretmeni belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bu öğretmenlerin hiçbiri okul dışı öğrenmeye ilişkin bir eğitim almamış ancak bir öğretmen bir defa diğerleri ise birçok defa (2 ile 9 arası) sınıflarını okul dışı ortamlara götürerek derslerini bu ortamlarda gerçekleştirmişlerdir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Cinsiyet	f	%
Erkek	3	37.5
Kadın	5	62.5
Görev Yeri		
İl Merkez	2	25.0
İlçe Merkez	3	37.5
Köy	3	37.5
Hizmet Süresi		
1-5 Yıl	2	25.0
6-10 Yıl	4	50.0
11-15 Yıl	2	25.0
16 Yıl ve üstü	0	-
Yaş		
26-30	4	50.0
31-35	1	12.5
36-40	3	37.5

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hem sabit seçenekli hem de derinlemesine bilgi almayı amaçlayan soruların olduğu bir formdur (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

Görüşme formu araştırmacılar tarafından araştırmanın alt problemlerine cevaplar alınabilecek bir şekilde hazırlanmıştır. Hazırlanan form bir sınıf öğretmenine soruların anlaşılabilir olup olmadığı üzerine okutulmuş ayrıca alan eğitiminde uzman iki öğretim üyesi tarafından incelenmiştir. Geri bildirimler sonrası yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali Ek-1’de görüldüğü şekliyle verilmiştir. Birinci araştırmacı belirlenen katılımcılar ile her bir görüşmeyi yüz yüze ve kayıt altına alarak yaklaşık 35-45 dakika civarında gerçekleştirmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada nitel verilerin analizinde kullanılan betimsel analizden yararlanılmıştır. Bu analizde veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanır ve görüşme yapılan bireylerin görüşleri doğrudan alıntı biçiminde eklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ayrıca, betimsel analiz benzer verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucuların anlayabileceği bir düzende yorumlamaktır (Creswell, 2016). Araştırmacılar alanyazını tarayıp görüşme formundan gelen yanıtları da dikkate alarak temalar belirlemiştir.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Toplanan verilerin nasıl elde edildiği ve verilerin ayrıntılı bir şekilde yorumlanması nitel bir çalışmada geçerliliğin önemli ilkeleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmacılar örnekleme tespit ettikten sonra okul müdürlükleri aracılığıyla öğretmenlerle görüşme isteğinde bulunmuştur. Görüşmelerde katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar olduğu şekliyle kayıt altına alınarak forma işlenmiştir. Çünkü araştırmacılar özellikle verilerin analizi ve yorumlanması sırasında sahip oldukları fikri, ön yargıları çalışmanın içeriğine yansıtılmaları gerekmektedir (Günbatır, 2019). Bu bağlamda, katılımcılardan elde edilen görüşme verileri doğrudan alıntılar şeklinde çalışmada yansıtılmıştır.

Görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun kapsam geçerliği için alanında uzman iki öğretim üyesine incelemesi için verilmiş ve gelen dönütlere göre düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca belirtildiği gibi formda bulunan sorular bir sınıf öğretmeni tarafından da incelenmiştir. Araştırmacılar görüşme sırasında kendilerinden hiçbir şey katmadan katılımcının yanıtlarını olduğu gibi forma geçirmiştir. Aynı veriler iki değişik araştırmacı tarafından farklı bir şekilde algılanabilmektedir. Bu nedenle doğrudan alıntılar önemli olmaktadır. Bununla birlikte çalışmada gerçekleştirilen görüşmelerle toplanan verilerin güvenirliliği, verilerin çözümlenme sürecinde alan eğitiminde uzman iki öğretim üyesinin fikir birliğine vararak belirledikleri temaların tutarlılığı sayesinde sağlanmıştır. Çünkü nitel araştırmalarda güvenirlilik, gözlem veya görüşme sayesinde elde edilecek verilerin ve bunların analizinde araştırmacılar arasında meydana gelebilecek farkın en aza indirilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bulgular

Bu çalışmada; sınıfını okul dışı öğrenme ortamlarına götüren sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının öğretime katkısı ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Araştırmanın birinci problemi; “Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamı konusunda mevcut görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu soru önceden belirlenen temalar çerçevesinde yorumlanarak Tablo 2’ye aktarılmıştır.

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları konusundaki görüşleri

Sıra	Temalar	Doğrudan Alıntılar	f
1	“Okul Dışı Yerler, Müze Gibi”	K5 (Katılımcı 5): “Okul deyince aklıma müzeler gelse de okul dışındaki çevre, her yer... Sadece müzeler, kütüphaneler değil dört duvar dışındaki her yer, okul bahçesi bile.”	8
2	“Planlı ve Programlı”	K8: “Okul dışı eğitim öğretim ortamları bir plan dâhilinde programa ve müfredata uygun olarak ve Hocam anlık olarak organize edilmelidir...”	7
3	“Soyut Konular”	K6: “Soyut konular, düşünülmeven kavranması zor, kalıcı olmasını istediğimiz kazanımlar olabilir...”	7
4	“Yaparak-Yaşayarak Öğrenme”	K1: “Çocukların yaparak-yaşayarak soyutu somutlaştırarak bilgilerin daha kalıcı olması açısından iyi olur”	5

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların görüşleri şöyledir: Okul dışı öğrenme ortamları denildiğinde “Okul Dışı Yerler, Müze Gibi” alanların anlaşıldığı, Okul dışı öğrenme ortamları ve etkinliklerin “Planlı ve Programlı” olması gerektiği, Öğrencileri özellikle “Soyut Konular” ın somutlaştırılması için okul dışı öğrenme ortamlarına götürülmesinin faydalı olacağı, Öğrencileri bilhassa “Yaparak-yaşayarak öğrenme” için okul dışı öğrenme ortamlarına götürülmesinin uygun olacağı şeklindedir.

Buna göre öğretmenler okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili olarak; bu ortamlarda yapılan etkinliklerin planlı ve programlı olarak gerçekleştirilen, soyut konuların yaparak-yaşayarak somutlaştırıldığı yerler olarak görmüştür.

Araştırmanın ikinci problemi; “Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamında öğretim uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu soru önceden belirlenen temalar çerçevesinde yorumlanarak Tablo 3’e aktarılmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamında öğretim uygulamalarına ilişkin görüşleri

Sıra	Temalar	Doğrudan Alıntılar	f
1	“3. Sınıf, Sosyal Bilgiler Konusu”	K2: “2019 yılında 3. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Milli Birlik ve Beraberlik” ile ilgili müze gezisine götürdüm.”	8
2	“Planlama yapılması ve İzinlerin Alınması”	K4: “Gerekli izinler, velilerden izin dilekçelerini aldım...”	7
3	“Güvenlik Tedbirleri”	K5: “...Güvenlik önlemleri önemli...”	7
4	“İzinlerin Alınması ve Maddi Yetersizlik”	K7: “İzinlerin alınması konusunda problem yaşadım... Araç bulmada sıkıntılar yaşadım” K5: “Parasal yönden biz karşıladık. İzin konusunda direkt evlerine giderek ricada bulduk.”	7
5	“İletişim Yapmak”	Onlar paradan dolayı göndermek istemiyorlar. Hatta hayırsever velimiz aracı kiraladı”	8

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların görüşleri şöyledir: Okul dışı öğrenme ortamlarına özellikle “3. Sınıf, Sosyal Bilgiler Dersi Konusu” nda götürüldüğü, Sınıfı okul dışı öğrenme ortamına götürmeden önce “Planlama ve İzinlerin Alınması” gerektiği, Sınıfı okul dışı öğrenme ortamına götürüldüğünde anda “Güvenlik Tedbirleri”nin alınmasının önemli olduğu, Sınıfı okul dışı öğrenme ortamına götürme sürecinde yaşanan sıkıntılar olarak” İzinlerin Alınması ve Maddi Yetersizlik” ler olduğu, Sınıfı okul dışı öğrenme ortamına götürüldüğünde karşılaşılan sorunlara yönelik muhatapı olan kişilerle "İletişim Yapma” ile sorunun üstesinden gelinebileceğini ifade etmiştir.

Buna göre öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarının uygulanması ile ilgili olarak; en fazla 3. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi konusunda bu ortamlara gidildiği, etkinliklerin öncesinde iyi bir planlama yaparak gerekli izinlerin alındığı, güvenlik tedbirlerinin olmazsa olmaz olduğu ve ayrıca gezi öncesindeki izinler ile maddi sıkıntıların çeşitli problemlere neden olduğunu bunun da iletişimle üstesinden geldiğini ifade etmiştir.

Araştırmanın üçüncü problemi; “Sınıf öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamındaki öğretime yönelik duygu, düşünce ve bakış açıları nasıldır?” şeklindedir. Bu soru önceden belirlenen temalar çerçevesinde yorumlanarak tablo 4’e aktarılmıştır.

Tablo 4. Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamındaki öğretime ilişkin duygu ve düşünceleri

Sıra	Temalar	Doğrudan Alıntılar	f
1	“Mutluluk”	<i>K 8: “Çocukların gözlerindeki parlama en önemli sonuçtu”</i>	8
2	“Anlama Çabuk ve Bilgi Daha Kalıcı”	<i>K 6: “Anlama bir anda fark edilmiyor. Ama ilerleyen süreçte anladığını bir şekilde hissettiriyor. Geziyle ilgili ileriki süreçte bilgileri anlatıyorlar. Kalıcı olduğunu gösteriyor...”</i>	8
3	“Gezi ile İlgili Konuşulması”	<i>K 1: “Üzerinde tartışma yaptım”</i>	7
4	“Yaparak-Yaşayarak Öğrenme Olmasından Tavsiye Edilmesi”	<i>K 2: “Kesinlikle tavsiye ediyorum. Yaparak-yaşayarak öğrenmede çocuğun var olması için okul dışı öğrenme şart”</i>	8
5	“Uygulama ağırlıklı ve Maddi Destek”	<i>K 4: “Teoride kalmamasını umuyorum. Gerekli imkânlar konusunda Bakanlığın bizlere yardımcı olmasını istiyorum. Bir de gezilerde rehber olmalı...”</i>	8

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların görüşleri şöyledir: Sınıfın okul dışı öğrenme ortamına götürüldüğünde öğrencilerin “Mutluluk” hissi duyduğu, Okul dışı öğrenme ortamının öğrencilerin konuyu anlama ve kalıcılık yönünden “Anlama Çabuk ve Bilgi Daha Kalıcı” olduğu, Okul dışı öğrenme ortamından döndükten sonra okul dışı öğrenmeye yönelik olarak “Gezi ile İlgili Konuşulması” gerektiği, Okul dışı ortamda öğretimin “Yaparak-Yaşayarak Öğrenme Olmasından Tavsiye Edilmesi” gerektiği, Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyonunda özellikle okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsetmesi ile ilgili olarak “Uygulama Ağırlıklı ve Maddi Destek” verilmesinin iyi olacağı şeklindedir.

Buna göre öğretmenler okul dışı öğrenme ortamındaki öğretime yönelik olarak; öğrencilerin mutlu oldukları, etkinlikten döndükten sonra gezi ile ilgili konuştukları, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağladığı için bu etkinliklerin olması gerektiği ve Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyonu'nda okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsetmesinin mutluluk verici olduğu ile etkinliklerin uygulama ağırlıklı olması ve bu gezilerle ilgili olarak kendilerine maddi destekte bulunulması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcıların çalışma ile ilgili verdikleri yanıtlar incelendiğinde;

K4: “Duvarların olmadığı ortamda sınırlandırma olmadan öğrencilerin her türlü materyalle öğrenim alması. Müze...”

K1: “Öncelikle planlı ve programlı olmalı...”

K3: “...Soyut konuların somutlaştırılmasında...”,

K5: “Evet çok etkili olduğunu düşünüyorum. Benim için götürme nedenim, konuyu etkili, aktif ve kalıcı öğrenmeyi sağlamasıdır...”

K7: “...3. Sınıfı Sivas iline müze, huzurevi, lunapark ve sinemaya götürdüm...”

K8: “Gezi ve gözlem planı yaptım. Okul idaresinden gerekli oluru aldıktan sonra veli izinler, geziye katılacakları hesaba kattım...”

K6: “Disiplinli olmak çok önemli. Karşıdan karşıya geçerken, servisten inme-binmede ani hareketler yapıyorlar...”,

K4: “Sadece velinin biri çocukları pikniğe götürürken bir kız öğrencisini işinden dolayı izin vermedi...Araç bulmada sıkıntılar yaşadım...”

K4: “Çocuğun ailesi ile işinden dolayı çocuğu getiremeyeceğinden sorumluluğunu ben alarak götürdüm. Malzeme temininde maddi destekte bulundum. Araç konusunda konuşarak çözdüm.”

K2: “Öğrenciler çok mutlulardı, çok dikkatliydiler. Ağzımızdan çıkan her kelimeyi çok hevesle dinlediler...”,

K7: “Yine aynı şekilde yaşadıklarının çoğunluğunun kalıcı olduğunu anladım. Gezi dönüşünde gördüklerini, yaşadıklarını soru-cevapla öğrendiklerini anladım...”

K3: “Döndükten sonra enerjisini orada boşaltıyorlar. Gördüklerini, yaşadıklarını canlandırıyorlar. Ben “Ne gördünüz” diyerek dikkatlerini çekmeye çalışıyorum. Tartışma yaptırıyorum, resim yaptırıyorum ya da kompozisyon yaptırıyorum”

K4: “Kesinlikle öneriyorum. Çünkü görerek ve uygulayarak yapılan eğitim daha kalıcı oluyor. Öğrencilerin sosyalleşmesine ve yardımlaşmayı öğrenmesine de faydası var”

K6: “Kesinlikle bahsedilen uygulamaya geçmesi gerekli. Fiili olarak uygulamaya geçilmeli. ...Ayrıca öğretmene bu geziyi yapması için özellikle maddi açıdan destek olunmalı”

Genel olarak bulgular değerlendirildiğinde; okul dışı öğrenme ortamlarının soyut konuların yaparak-yaşayarak öğrenme ile somutlaştırdığı, öğrencileri mutlu ettiği, gezi öncesinde kazanımlar dikkate alınarak iyi bir planlama yapılması gerektiği, izinler ve gerekli materyal konusunda sıkıntılar yaşandığı, gezi anında güvenliğin elden bırakılmaması gerektiği, gezi sonrasında öğrencilerin gezi ile ilgili konuştukları tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Katılımcılar araştırmanın birinci problemine; okul dışı öğrenme ortamlarının planlı ve programlı olarak gerçekleştirilen, soyut konuların yaparak-yaşayarak somutlaştırıldığı yerler yanıtını vermiştir. Tablo 1 incelendiğinde ancak; hiçbir öğretmenin okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili bir eğitim almadığı görülmüştür. Bu da katılımcıların konu ile ilgili yetersiz bilgilerinin olması neticesinde uygulamanın hedeflerine ulaşmasını zorlaştırabilmektedir. Katılımcılar okul dışı öğrenme ortamı olarak en fazla müzeleri gördüklerini ifade etmiştir (Kubat, 2018). Öğrenciler bu mekanlarda etkinliğin sadece öğretim kısmı ile haşır neşir olmamakta ayrıca eğlenmekte, mutlu olmakta ve heyecan duymaktadır. Öğrenciler gezi ile ilgili çok heyecanlı olmaktadır (Bodur ve Yıldırım, 2018; Gürsoy, 2018; Karakaya-Akçadağ ve Çobanoğlu, 2018; Karlı, Karamustafaoğlu ve Kurt, 2019; Ocak ve Korkmaz, 2018; Sarıoğlu ve Küçüközer, 2017; Türkmen, 2018). Gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde öğrenciler öğrendikleri konular ile günlük yaşam faaliyetleri arasında bağ kurmakta, yaparak-yaşayarak öğrenme gerçekleşmekte, soyut konuları somutlaşmaktadır (Ay, Anagün ve Demir, 2015; Bahadır ve Hırđıç, 2018; Duruk ve ark., 2018; Genç, Albayrak ve Söğüt, 2019; Karamustafaoğlu, Ayvalı ve Ocak, 2018).

Katılımcıların araştırmanın ikinci problemine; okul dışı ortamlara en fazla 3. Sınıf Sosyal Bilgiler konularında gerçekleştirdikleri, etkinlikler öncesinde iyi bir planlama yaparak gerekli izinlerin alındığı, güvenlik tedbirlerinin olmazsa olmaz olduğu ve çoğunlukla gezi öncesindeki izinlerle gezi ile ilgili maddi eksikliklerin önemli olumsuzluklara neden olduğu bunun da iletişimle üstesinden geldikleri yanıtını vermiştir. Ancak katılımcıların hiçbirinin bu ortamlar konusunda bir eğitim almadıkları görülmüştür (Tablo 1). Bu da iyi bir planlama

yapmanın önünde güçlü bir engel olarak görülebilir. Geziye çıkılmadan önce iyi bir planlama yapılması gerekmektedir (Kubat, 2018). Gezi ile ilgili gerekli izinlerin alınması, güvenliğe dikkat edilmesi ve veli işbirliği önemlidir (Gürsoy, 2018; Karamustafaoğlu, Ayvalı ve Ocak, 2018). Okul dışı etkinliklerin gerçekleştirilmesinde maddi imkânsızlıkların olması dezavantajdır (Kubat, 2018; Ocak ve Korkmaz, 2018).

Katılımcıların araştırmanın üçüncü sorusuna; okul dışı öğrenme ortamındaki öğretime yönelik öğrencilerin mutlu oldukları, etkinlikten döndükten sonra gezi ile ilgili konuştukları, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağladığı, bu etkinliklerin olması gerektiği ve Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyonu'nda okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsetmesinin umut verici olduğu ile etkinliklerin uygulama ağırlıklı olması, bu gezilerle ilgili olarak kendilerine maddi destekte bulunulması gerektiği yanıtını vermiştir. Öğrencilerin gezi yaparken eğlendikleri ve keyif aldıkları görülmektedir (Duruk ve ark., 2018; Karşı, Karamustafaoğlu ve Kurt, 2019; Sarioğlu ve Küçüközer, 2017). Bu ortamlarda yaparak-yaşayarak öğrenme gerçekleşmektedir (Bozdoğan, 2008; Genç, Albayrak ve Söğüt, 2019). Gezi sonrasında en çok soru-cevap biçiminde değerlendirme ve öğrencilerle tartışma yapılmaktadır (Kubat, 2018; Ocak ve Korkmaz, 2018).

Araştırma kapsamında okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde öğrencilerin eğlendikleri, mutlu oldukları; bu etkinliklerin mutlaka planlı ve programlı yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca katılımcıların büyük bir çoğunluğunun okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili herhangi bir eğitim almadıkları anlaşılmıştır.

Bu çalışmada varılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Öğretmenlere okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik hizmet-içi eğitim ya da seminer ile konferanslar düzenlenebilir.
- Öğretmenlere okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili öğretim uygulamalarında karşılaşılabilecek muhtemel problemlerin çözümü konusunda seminerler düzenlenebilir.
- Okul dışında öğretim planlayan, okul dışına gezi düzenleyecek olan öğretmenlere idari olarak kolaylık sağlanabilir ve gezi sonrası elde edilen deneyimlerin diğer sınıflarla paylaşılabilmesi için ortamlar hazırlanabilir.
- Okul dışı gezi mekânlarında görevli rehberlere pedagojik eğitimler verilerek gezilerin etkililiği artırılabilir.

- Okul dışı öğrenme ortamları pedagojik eğitim almış uzmanların görüşleri doğrultusunda yeniden tasarlanabilir.
- Müze, bilim merkezi vb. okul dışı öğrenme ortamlarında öğretim uygulamaları geliştirmeye ilişkin proje hazırlayan öğretmenler desteklenebilir, bu konuda çalışma yapmaya öğretmenler özendirilebilir.

Kaynaklar

- Ata, B. (2015). Okul dışı sosyal bilimler öğretiminde müzeler (Ed. A. Şimşek ve S. Kaymakçı). *Okul dışı sosyal bilimler öğretimi* içinde (s. 171-186). Ankara: Pegem Akademi.
- Ay, Y., Anagün, Ş. S. & Demir, Z. M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 10(15), 103-118.
- Bahadır, E. & Hırdıç, K. (2018). Matematik müzesinde yürütülen öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin matematikleştirme sürecine katkıları ve uygulama hakkında öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 13(26), 151-172.
- Bakioğlu, B. & Karamustafaoğlu, O. (2014). Outdoor science education: Technical visit to a dialysis center, *Turkish Journal of Teacher Education*, 3(2), 15-26.
- Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi* (12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bodur, Z. & Yıldırım, M. (2018). Sınıf dışı etkinliklerinin ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ve bilimsel süreç becerileri üzerine etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 47, 115-140.
- Bozdoğan, A. E. (2008). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bilim merkezlerini fen öğretimi açısından değerlendirmesi: Feza Gürsey Bilim Merkezi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 19-41.
- Bozdoğan, A. E. (2019). Bilim merkezleri (Ed. A.İ. Şen). *Okul dışı öğrenme ortamları* içinde (s. 48-66). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J.W. (2016). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. Ed. S.B. Demir), 2. Baskı, Ankara: Eğiten Kitap.

- Çakır-İlhan, A. (2019). Müzeler (Ed. A.İ. Şen). *Okul dışı öğrenme ortamları içinde* (s. 22-43). Ankara: Pegem Akademi.
- Çepni, S. & Ormanlı, Ü. (2018). *Kuramdan uygulamaya STEM eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelen, F. K., Çelik, A. & Seferoğlu, S. S. (2011, Şubat). Türk eğitim sistemi. *Akademik Bilişim '11- XIII. Akademik Bilişim Konferansı*, Tam metin bildiriler kitabı, s. 765-773, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Duruk, Ü., Akgün, A., Yılmaz, N., Özgün, S., Aykut, N. & Tekin, S. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarındaki deneyimlerine ilişkin görüşleri. *Diyalektolog*, 18, 315-332.
- Ertaş-Kılıç, H. (2019). Milli parklar (Ed. A.İ. Şen). *Okul dışı öğrenme ortamları içinde* (s. 187-214). Ankara: Pegem Akademi.
- Eshach, H. (2007). Bridging in-school and out-of-school learning: formal, non-formal, and informal education. *Journal of Science Education and Technology*, 16(2), 171-190.
- Genç, M. Albayrak, S. & Söğüt, S. (2019, Haziran). Fen bilimleri öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin görüşleri. *ERPA International Congresses on Education*, Book of proceedings, pp. 233-239, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Günbatır, S. A. (2019). Fenomenolojik araştırma yöntemi (Ed. H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu). *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde* (s. 293-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürsoy, G. (2018). Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları. *Turkish Studies*, 13(11), 623-649.
- Harvey, D. J., Montgomery, L. N., Harvey, H., Hall, F., Gange, A. C., & Watling, D. (2020). Psychological benefits of a biodiversity-focussed outdoor learning program for primary school children. *Journal of Environmental Psychology*, 67, 101381.
- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L. & Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65.

- Karadağ, E., Deniz, S. Korkmaz, T. & Deniz, G. (2008). Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımı: sınıf öğretmenleri görüşleri kapsamında bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 383-402.
- Karakaya-Akçadağ, Ç., & Çobanoğlu, E. O. (2018). “İnsan ve çevre” ünitesi için sınıf dışı öğretim uygulamasının çevre okuryazarlığı üzerine etkisi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Karslı, G., Karamustafaoğlu, O. & Kurt, M. (2019). Botanik bahçesinin öğretim sürecinde öğrencilerin sosyobilimsel konulara olan bakışlarına etkisi: Sürdürülebilir çevre. *Journal of Computer and Education Research*, 7(14), 437-463.
- Kılıç, H. E. (2019). Milli parklar (Ed. A.İ. Şen). *Okul dışı öğrenme ortamları* içinde (s. 188-210). Ankara: Pegem Akademi.
- Kıyıcı, F. B. & Topaloğlu, M. Y. (2016). A scale development study for the teachers on out of school learning environments. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 4(4), 1-13.
- Köseoğlu, P. & Mercan, G. (2019). Botanik bahçeleri (Ed. A.İ. Şen). *Okul dışı öğrenme ortamları* içinde (s. 216-241). Ankara: Pegem Akademi.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 111-135.
- Ocak, İ. & Korkmaz, Ç. (2018). Fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 18-38.
- Öner, G. & Öztürk, M. (2019). Okul dışı öğrenme ve öğretim mekânları olarak bilim merkezleri: sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deneyimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(Özel Sayı), 1109-1135.
- Özgen, K. & Alkan, H. (2014). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı kapsamında, öğrencilerin öğrenme stillerine uygun öğrenme etkinliklerinin akademik başarı ve tutuma etkileri: fonksiyon ve türev kavramı örnekleme. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 5(1), 1-38.
- Pugh, K. J. & Bergin, D. A. (2005). The effect of schooling on students' out-of-school experience. *Educational Researcher*, 34(9), 15-23.

- Sariođlan, A. B. & Kűcűkűzer, H. (2017). Fen bilgisi ۆđretmen adaylarının okul dıřı ۆđrenme ortamları ile ilgili gűrűřlerinin arařtırılması. *İnformal Ortamlarda Arařtırmalar Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Shettel-Neuber, J. (1988). Second and third generation zoo exhibits: A comparison of visitor, staff and animal responses. *Environment and Behaviour*, 20(4), 452-473.
- Sontay, G. & Karamustafaoğlu, O. (2018). The effect of out-of-school science learning environment on the understanding the nature of science of the 7th grade students in secondary school. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 6(4), 23-31.
- şen, A. İ. (2019). Okul dışı ۆđrenme nedir? (Ed. A.İ. şen). *Okul dışı ۆđrenme ortamları içinde* (s. 2-18). Ankara: Pegem Akademi.
- řentűrk, E. (2019). Gűkevlere (Planetaryumlar) (Ed. A.İ. řen). *Okul dıřı ۆđrenme ortamları içinde* (s. 92-113). Ankara: Pegem Akademi.
- Tűrkmen, H. (2018). İnformal ۆđrenme ortamının fosiller konusunun ۆđrenilmesine etkisi: tabiat tarihi műzesi ۆrneđi. *Afyon Kocatepe űniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 137-147.
- Tűrkmen, H. (2019). Hayvanat bahçeleri (Ed. A.İ. řen). *Okul dıřı ۆđrenme ortamları içinde* (s. 136-158). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yűntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK-1

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışmanın amacı; sınıfını okul dışı öğrenme ortamına götüren sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının eğitime katkısı ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda toplanan veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacak olup herhangi bir kişisel bilgi istenmeyecektir. İzininiz doğrultusunda görüşmemiz kayıt altına alınacaktır.

Cinsiyet
a) Erkek b) Kadın

Yaşınız
a) 20-25 b) 26-30 c) 31-35 d) 36-40 e) 41-45 f) 46 ve üzeri

Hizmet Süresi
a) 1-5 yıl b) 6-10 yıl c) 11-15 yıl d) 16 yıl ve üstü

Görev Yaptığınız Yer
a) İl Merkezi b) İlçe Merkezi c) Belde d) Köy

Okul dışı öğrenme ortamı ile ilgili bir eğitim aldınız mı?
a) Evet b) Hayır

Sınıfı okul dışı öğrenme ortamına götürme sıklığı
a)1-2 b) 3-4 c) 5-6 d) 7 ve yukarı

SORULAR

1. Okul dışı öğrenme ortamları deyince ne anlıyorsunuz? Açıklar mısınız?
2. Okul dışı öğrenme ortamları ve etkinlikleri sizce nasıl hazırlanmalıdır? Açıklar mısınız?
3. Hangi konuların öğretiminde öğrencileri okul dışı öğrenme ortamına götürmek gerekir? Açıklar mısınız?
4. Sınıfınızı okul dışı öğrenme ortamına götürmenizi gerektiren etkenler nelerdir? Açıklar mısınız?
5. Okul dışı öğrenme ortamına kaçınıcı sınıf öğrencilerinizi ne zaman götürdünüz? Hangi konu ve kavramları sunmak amacıyla öğrencilerinizi okul dışı öğrenme ortamlarına götürdünüz? Açıklar mısınız?
6. Sınıfınızı okul dışı öğrenme ortamına götürmeden önce hangi hazırlıkları yaptınız? Açıklar mısınız?
7. Sınıfınızı okul dışı öğrenme ortamına götürdüğünüzde gezi anında hangi hazırlıklar yaptınız? Açıklar mısınız?
8. Sınıfınızı okul dışı öğrenme ortamına götürme sürecinde varsa yaşadığınız sıkıntılar nelerdir? Açıklar mısınız?
9. Sınıfınızı okul dışı öğrenme ortamına götürdüğünüz zaman karşılaştığınız sorunlara ne tür çözümler önerirsiniz? Açıklar mısınız?
10. Okul dışı öğrenme ortamına sınıfınızı götürdüğünüz zaman öğrencilerin tepkisi nasıl oldu? Açıklar mısınız?
11. Okul dışı öğrenme ortamının öğrencilerin konuyu anlama ve kalıcılık yönünden etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?
12. Okul dışı öğrenme ortamından döndükten sonra okul dışı öğrenmeye yönelik neler yaptınız? Açıklar mısınız?
13. Okul dışı ortamda öğretim yapılmasını öneriyor musunuz? Neden?
14. Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyonunda özellikle okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsetmesi ile ilgili neler düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?